

SZILÁGYI MÁRTON

Labádi Gergely (1975–2017) halálára

Nehezen talál az ember szavakat akkor, amikor egy olyan fiatal kollégáját kell búcsúztatnia, akit saját szakmája egyik majdani nagy alakjának tartott, és akitől annyi fontos munka elvégzését várta és remélte. Amikor Labádi Gergely PhD-disszertációjának egyik bírálója lehettem, éppúgy ezt éreztem, mint amikor első (és sajnos egyetlen) monográfiáját kiadtuk a *Ligatura* könyvsorozatban – és még inkább ezt gondoltam róla, amikor 2016-ban megkapta a fiatal textológusok legjobbjainak jutalmazására alapított Kiss József-díjat. Bár a kuratórium, amelynek tagja lehettem, és amely teljes egyetértésben, vita nélkül döntött Gergő jutalmazásáról, ekkor már tudott súlyos betegségéről és arról a hatalmas küzdelemről, amelyet normális életének és az értelmes munka lehetőségének visszanyeréséért folytatott. Mégis, a laudációban nem csupán az addigi teljesítményt, hanem a jövőendő tevékenység ígérését igyekeztünk hangsúlyozni. Egy olyan díjátadón egyébként, amelyen a kitüntetett már jelen sem tudott lenni.

Labádi Gergelyt tanulmányai és oktatói, kutatói pályája is a Szegedi Egyetemhez kötötte: itt kapott diplomát, itt szerezte meg PhD-fokozatát, és kezdettől fogva itt tanított, még nagybetegen utolsó, 2017-es őszi félévét is elkezdte annak reményében, hogy hátha be tudja fejezni. Egy olyan téma feldolgozására vállalkozott kezdő irodalomtörténészként, amely régóta nem találta meg a méltó kutatóját, pedig majd minden irodalomtörténész-nemzedék beleütközött a fontosságába: az 1770-es évek irodalmi episztoláival kezdett el foglalkozni, amely sajátos, nem elsősorban esztétikai értékei miatt fontos műfaj, viszont nagyon sokat elárul egy korszak irodalomszervezési elképzeléseiről és nemzedéki hálózatáról. Labádi erről a témáról nemcsak egy monografikus feldolgozást készített 2008-ban (*A magyar episztola a felvilágosodás korában: Műfaj- és médiatörténeti értelmezés*, Bp., Ráció, 2008), hanem 2012-ben elkészítette az idetartozó szövegek kritikai kiadását is (*Barátságos mulatozások: Episztologyűjtemények az 1770–1780-as évekből*, sajtó alá rendezte Labádi Gergely, Bp., Universitas, 2012). A hiánypótló textológiai munka értékét külön növeli, hogy ez esetben úgy kellett koncipiálnia a munkáját, hogy nem egy életmű szövegeinek teljes feldolgozását kellett elkészítenie, hanem egy műfajcsoport kronológiailag behatárolt anyagához kellett megtalálnia a megfelelő formát. A téma kétféle, párhuzamos feldolgozása példaértékű vállalkozás volt: a textológiai teljesítményt szerencsésen kiegészítette az a részben műfaj-történeti, részben médiatörténeti megközelítés, amely a szakirodalomban újszerű módon volt képes az 1770–80-as évek irói nemzedékének teljesítményét leírni.

Labádi Gergely munkássága ezután is megmaradt ebben a kettős mederben, textológia és interpretáció egységében. Szövegkiadáói elkötelezettségét mutatja, hogy egyik kezdeményezője és szerkesztője lett egy új textológiai könyvsorozatnak,

a Re-Textumnak, amelyet a Reciti Kiadó gondoz, és amely egyszerre ad ki nyomtatott formában, könyv alakban és digitálisan kis terjedelmű, érdekes szövegeket, elsősorban a 18–19. századból. Ez a vállalkozás az internet révén bárki számára jól nyomon követhető, és sokat tesz a textológiai munka népszerűsítése érdekében is: mivel nem életművekkel, hanem egyes, nehezen elérhető művekkel akar elszámolni, olyan fórumot jelent, amely számos irodalomtörténeti munka „melléktermékét” képes közzétenni, és összességében új területét (és hasznát) világítja be a textológiának. Gergő részt vett a Gyulay Lajos naplóinak kiadására vállalkozó szegedi OTKA-projektben is. Ebben a kiadványsorozatban is jelent meg az ő kiadásában kötet (Gyulay Lajos, Lotty! – Fanny! [1867. január 21. – 1867. március 3.], a bevezetőt írta Hász-Fehér Katalin – Labádi Gergely, sajtó alá rendezte Labádi Gergely, Szeged, 2008). Egy fontos és rendkívül érdekes felfedezésnek a közzététele is hozzá kapcsolódik: Balázs Péterrel közösen talált meg és adott ki egy korábban ismeretlen magyar nyelvű regényt (Német Máté koma 1792, sajtó alá rendezte, az utószót és a jegyzeteket írta Labádi Gergely – Balázs Péter, Bp., Balassi, 2014), amelynek szerzőjét nem ismerjük név szerint, de amely miatt bizonyosan újra kell gondolni a magyar prózatörténet 18. századi szakaszának számos kérdését is.

S nem maradhat említés nélkül Labádi tevékenységének még egy fontos vonása: ő az egyik, aki a legelmélyültebben igyekezett számot vetni azzal – teoretikusan éppúgy, mint gyakorlati vonatkozásban –, hogy mit is jelent a hazai textológiának a digitális szövegkiadások felkínálta kihívás. Ezzel pedig a hazai szövegkiadói munka legjelentősebb megújítói közé lépett, akinek ez irányú törekvései a következőkben egy igen termékeny korszakot hozhatnak el a textológiai munkánkban. Sajnos, már csak nélküle.

2015 telén én is jelen voltam azon a Kisfaludy-konferencián Balatonfüreden, ahol Gergő szörnyű állapotban, látszólag csak egy hatalmas náthával küszködve rekedten előadott: akkor még sem ő nem tudta, sem mi nem sejtettük, hogy ez már egy sokkal jelentősebb betegség előszele volt. Ettől kezdve egyre inkább visszavonult a szakmai szereplésektől, csak a legfontosabbakon való megjelenésre igyekezett tartalékolni az erejét (ilyen volt a 2016-os akadémiai Berzsenyi-ülésszak, ahol lesóványodva, megviselten, kezén fehér kesztyűvel megjelent, és előadást is tartott). S közben sorra érkeztek a hírek arról a heroikus harcról, állandó kezelésekről, amellyel Gergő igyekezett megállítani azt, ami nem feltartóztatható: mindez folyamatosan azt mutatta, hogy ő nem adta fel, nem sajnáltatta magát. Próbált részt venni családja életében, gyermekei nevelésében, és dolgozott is: nemcsak írásai készültek el, hanem folytatta egyetemi óráit is. Látva hitét és erejét, időnként mi is elhittük, hogy lehetséges még innen meggyógyulni.

Amikor halálhíre megérkezett, két, öt jól ismerő szakmabeli ismerősöm is úgy reagált, egymástól függetlenül: Gergő nagyon jó ember volt. Aligha véletlen, ha valakiről ez a benyomás marad meg többekben is. Végső, közel kétéves küzdelme ugyanarról

szólt, amiről fájdalmasan rövidre szabott élete: a kettő között nem volt törés vagy összeférhetetlenség. Neki sikerült megvalósítania azt, amit Arany János annak idején tanítványának, Tisza Domokosnak rögzített szentenciaképpen egy neki címzett versben: „Legnagyobb cél pedig, itt, e földi létben, / *Ember* lenni mindég, minden körülményben” (Domokos napra).

Ennek tudata segíthet abban, hogy tudomásul tudjuk venni Labádi Gergő eltávoztát. Nagyon nehéz lesz.